

Oponentský posudek na diplomovou práci Jitky Tiché

Janovo evangelium v kontextu Nového zákona a gnóze

Autorka si vytkla za cíl na základě religionistického přístupu ukázat jedinečnost Janova evangelia, jak v konfrontaci se synoptickými evangelií, tak i s gnostickými naukami té doby. Autorka projevuje schopnost precizní práce s poměrně rozsáhlou literaturou, která se mj. zabývá i papýry jako nepostradatelným pramenem zkoumání daného tématu (není třeba připomínat, že pokud by práce měla mít povahu zásadnější, studium textů v řeckém originále by byla nezbytností.) V úvodním expozi je velmi vhodně podtržen význam „prezentní eschatologie“ jako základu prvokřesťanské etiky. Zde nebo na nějakém dalším místě by samozřejmě stálo za to provést jistou komparativní odbočku a popsat tuto eschatologickou etiku bez „Sollen“ ve světle pozdějších křesťanských, ale i filosofických etických koncepcí. Práci by vůbec neškodily mnohem větší přesahy do filosofické problematiky, zvláště u tak významných témat, jako je židovské pojmání bytí (téma „Jsem, který jsem“ na s. 22 a jeho překladu, který byl definitivně Vulgátou ontologizován ve stylu aristotelských kategorií). Rovněž by nebylo od věci aspoň upozornit na různé židovské představy a očekávání spjaté s danou problematikou, jako jsou např. různé židovské koncepce Mesiáše.

Dále se práce věnuje deskriptivnímu srovnávání obsahu Janova evangelia a synoptických evangelií, ale ač autorka, jak bylo poznamenáno, opomíjí souvislosti filosofické, najdeme tu snad jako jisté odškodnění aspoň některé souvislosti kulturní nebo etnografické (židovské zvyklosti, s. 30n). Je chvályhodné, že se v komparativní pasáži o významných osobnostech evangelií rozehrává dvojnáčný a znepokojivý status Jidáše (téma se ovšem bohužel probírá pouze v rámci samotných evangelních textů s přihlédnutím ke gnostickému Jidášovu evangeliu, ale zcela se opomíjí rozvinutí jidášovského problému ve filosofické reflexi křesťanství, jak ji známe např. z Machovcovy knihy „Ježíš pro moderního člověka“.)

V třetí části věnované vlivu gnóze na Janovo evangelium je zapotřebí jednak ocenit celkovou kompozici rozvíjející dané téma zcela organicky od kulturního prostředí, přes nástin gnostického učení až po samotné Janovo evangelium. A jednak dlužno říci, že autorka smysluplně využívá hlavních prací o gnostických pramenech přístupných v češtině. (To neznamená, že by se omezovala jen na česky psanou literaturu). Odpověď na její základní otázku vztahu gnóze a Janova evangelia je promyšlená a vyargumentovaná (ukazují se jako vlivy, tak především zásadní rozdíly mezi Janovskou teologií a gnostickými naukami. Práci by však neškodil větší kritický odstup od tématu, neboť někdy není dostatečně jasné, zdali autorka skutečně drží polohu religionistikou a neupadá do polohy teologické.

Pro výše uvedené kvality je to práce, kterou lze i přes výše uvedené námitky vřele doporučit k obhajobě.

11.5 2009